

РЕШЕНИЕ

№ 1314

гр. София, 28.02.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, IX КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ,
в публично заседание на 16.02.2024 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Зорница Дойчинова

ЧЛЕНОВЕ: Диляна Николова

Геновева Йончева

при участието на секретаря Цветелина Заркова и при участието на прокурора Първолета Станчева, като разгледа дело номер **734** по описа за **2024** година докладвано от съдия Геновева Йончева, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 208 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс (АПК), във връзка с чл. 72, ал. 4 от Закона за Министерството на вътрешните работи ЗМВР.

Образувано е по касационна жалба на А. А. Б., чрез адв. Н. Х., срещу решение от 10.05.2023 г., постановено по НАХД № 15477/2022 г. на Софийски районен съд, Наказателно отделение, 132 състав, с което е отхвърлена жалбата срещу заповед за задържане на лице, рег. № 225зз-364/08.04.2022 г., издадена от полицейски орган при I РУ-СДВР, с която на основание чл. 72, ал. 1, т. 1 и т. 4 ЗМВР на касатора е наложена принудителна административна мярка „задържане за срок до 24 часа“.

В касационната жалба са изложени съображения за неправилност и незаконосъобразност на обжалвания съдебен акт, като постановен в нарушение на установените правила. Посочва, че съдът се е произнесъл само по едно от основанията за задържане – това по чл. 72, ал. 1, т. 4 ЗМВР. Твърди, че в заповедта за задържане не са посочени фактическите и правни основания за задържането, както и причинно-следствената връзка между извършеното деяние и задържаното лице. Твърди също, че мярката за неотклонение в досъдебното производство, при наличие на доказателства за повдигане на обвинение, се определя от наблюдаващия прокурор и е различна от мярката „задържане за срок до 24 часа“ по ЗМВР. В тази връзка сочи липсата на конкретна фактическа обстановка на необходимостта от задържането.

Аргументира отказа за предоставяне на лична карта с непосочване от страна на полицейските органи на основание за това. Акцентира, че не е налице престъпно деяние, респективно нарушение на обществения ред, а акт на мирен протест, насочен срещу войната в У., изразен с художествени средства, за което се позовава на практика на ЕСПЧ. Излага доводи за несъответствие на заповедта с целта на закона и принципа на съразмерност. Претендира отмяна на решението.

Ответникът – полицейски орган при І РУ-СДВР, чрез процесуалния си представител юрисконсулт Х., оспорва касационната жалба по съображения, изложени в писмени бележки. Претендира разности.

Представителят на Софийска градска прокуратура - прокурор С., дава заключение за неоснователност на касационната жалба.

Административен съд - София – град, ІХ касационен състав, след като се запозна с обжалваното решение и обсъди както наведените с касационната жалба основания, така и тези по чл. 218, ал. 2 АПК, намира за установено от фактическа и правна страна следното:

Предмет на съдебен контрол пред първоинстанционни съд е заповед за задържане на лице № 225зз-364/08.04.2022 г., издадена от К. С., командир на отделение в група „Охрана на обществения ред“ на сектор „Охранителна полиция“ към І РУ-СДВР, с която е разпоредено задържането за срок до 24 часа на жалбоподателя А. А. Б.. Така упражнената властническа компетентност е фактически обоснована по следния начин: „хулиганска проява по чл. 325, ал. 1 от НК във връзка с ДП № 589/2022 г., [населено място], [улица]; установяване на самоличност“ и правно основана от разпоредбите на чл. 72, ал. 1, т. 1 и т. 4 ЗМВР, регламентиращи възможност полицейските органи да задържат лице, за което има данни, че е извършило престъпление /т. 1/, както и при невъзможност да се установи самоличността му в случаите и по начините, посочени в чл. 70 /т. 4/.

За да обоснове извод за законосъобразност на описаната заповед, съставът на СРС е анализирал правната същност на приложената административна мярка и с оглед обхвата на съдебната проверка е приел, че заповед № 225зз-364/08.04.2022 г. е издадена от компетентен орган, в изискуемата писмена форма, при спазване на административнопроизводствените правила. Приел е, че в нея са отразени задължителните реквизити, посочени в разпоредбата на чл. 74, ал. 2 ЗМВР. Фактите, обосновали задържането, били изложени в достатъчен обем. Възприел е установеното от органа, че жалбоподателят не е представил документ за самоличност, не е имало други лица, които да дадат данни за самоличността му, нито пък е имало друг подходящ начин за това. При това това е намерил за правомерно отвеждането на жалбоподателят в полицейското управление съгласно чл. 72, ал. 1, т. 4 ЗМВР. Задържането било съразмерно и съответно на целта на закона - да осуети продължаването на противоправно поведение и да препятства последващи прояви.

С тези мотиви е изведен решаващ извод за неоснователност на инициираното от А. А. Б..

Решението е валидно и допустимо, но неправилно.

В противоречие с приетото от СРС настоящият съдебен състав намира, че оспорената заповед е издадена при допуснати нарушения на административнопроизводствените правила, довели до постановяване на един незаконосъобразен акт. Лаконично отразените фактически основания за задържането не позволяват да се разбере въз основа на какви факти административният орган е направил своето обосновано

предположение за евентуалната съпричастност на задържаното лице в извършване на конкретното престъпление по чл. 325, ал. 1 НК.

Съгласно чл. 30, ал. 1 от Конституцията на Република България всеки има право на лична свобода и неприкосновеност. АLINEЯ 2 предвижда, че никой не може да бъде задържан, подлаган на оглед или обиск или на друго посегателство върху личната неприкосновеност, освен при условията и по реда, определени със закон. Съгласно чл. 30, ал. 3 единствено и само в изрично посочените от закона неотложни случаи компетентните държавни органи могат да задържат граждани, за което незабавно се уведомяват органите на съдебната власт. В срок от 24 часа от задържането органът на съдебна власт се произнася по неговата законосъобразност.

В съответствие с чл. 5, § 1, изр. 1 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи, ратифицирана със закон на Народното събрание от 31.07.1992 г. (ДВ бр. 66/1992 г., в сила за РБ от 07.09.1992 г.) всеки има право на свобода и сигурност. В юриспруденцията на ЕСПЧ са изведени няколко стандарта при закрилата на това право. Първият е изчерпателност на изключенията по чл. 5, § 1, изр. 2, б. „а“ - б. „г“ ЕКПЧ, чието тълкуване трябва да е задължително стриктно, а разширителните обосновки при приложението им са недопустими. Целта е да се гарантира, че никой няма да бъде произволно лишен от свобода на основание, което не е предвидено в Конвенцията. Вторият е законност на лишаването от свобода по националния закон както от процесуална, така и от материалноправна страна. За целта чл. 5, § 2 -§ 5 от ЕКПЧ гарантира сбор от материалноправни права, свеждащи до минимум рисковете от произвол при лишаването от свобода. Т. е правото по чл. 5, § 2 ЕКПЧ задържаното лице незабавно да бъде уведомено за основанията за ареста си при задължение на държавата чрез компетентния национален орган да обоснове всяко едно лишаване от свобода на всеки един етап.

С Решение на Съда на Европейския съюз от 25 май 2023 г. по дело С-608/21 е прието, че чл. 6, параграф 2 от Директива 2012/13/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2012 г. относно правото на информация в наказателното производство, трябва да се тълкува в смисъл, че допуска прилагането на националната правна уредба, според която основанията за задържане на лицата, заподозрени или обвинени в извършването на престъпление, включително информацията за престъпното деяние, в извършването на което са заподозрени или обвинени, могат да бъдат изложени в документи, различни от акта за задържане. Същата разпоредба обаче не допуска тази информация да бъде съобщена на посочените лица само при евентуално оспорване на законосъобразността на задържането по съдебен ред, а не в момента на лишаването от свобода или в кратък срок след началото на същото. евентуално оспорване на законосъобразността на задържането по съдебен ред, а не в момента на лишаването от свобода или в кратък срок след началото на същото. Прието е, че чл. 6, параграф 2 от Директива 2012/13/ЕС трябва да се тълкува в смисъл, че изисква основанията за задържането на лица, заподозрени или обвинени в извършване на престъпление, да съдържат цялата необходима информация, за да имат възможност ефективно да оспорят законосъобразността на задържането си. Тази информация трябва да съдържа описание на релевантните факти, известни на компетентните органи, сред които фигурират известните време и място на настъпване на фактите, формата на конкретното участие на тези лица в предполагаемото престъпление и дадената неокончателна правна квалификация.

В съответствие с изложеното и с оглед установената по делото фактическа страна

настоящият съдебен състав намира, че разпореденото от ответника задържане не покрива стандарта за законност и за непроизволност, като основополагащи общи принципи при ограничаване на правото на свобода и сигурност.

Като правно основание за издаване на заповедта за задържане са посочени разпоредбите на чл. 72, ал. 1, т. 1 ЗМВР /полицейските органи могат да задържат лице, за което има данни, че е извършило престъпление/ и чл. 72, ал. 1, т. 4 ЗМВР /полицейските органи могат да задържат лице при невъзможност да се установи самоличността му в случаите и по начините, посочени в чл. 70/. Съгласно чл. 74, ал. 2 ЗМВР, в заповедта за задържане задължително се посочват основанията за задържане, а съгласно чл. 59, ал. 2, т. 4 АПК административният акт следва да съдържа правните и фактически основания за издаването му. В оспорената заповед не е налице описание на фактическата обстановка, а само лаконично е посочена разпоредбата на чл. 325, ал. 1 НК във връзка с осъществена хулиганска проява, номерът на досъдебно производство и формално е посочено „установяване на самоличност“. Административният орган не е посочил осъществените факти, които са обосנוвали необходимостта от прилагането на принудителната административна мярка по чл. 72, ал. 1, т. 1 и т. 4 ЗМВР, което е нарушение на чл. 59, ал. 2, т. 4 АПК и основание за отмяна по чл. 146, т. 3 АПК. Мотивите, които следва да изложи административният орган, трябва задължително да са съобразени с естеството на административния акт и по ясен и недвусмислен начин да излагат съображенията на компетентния административен орган, който е издал акта, така че да дадат реалната възможност на лицето, чиито права са засегнати от акта, да се запознае с основанията за издаване на административния акт, а на компетентния съд да се даде възможност по този начин да упражни своя контрол. Цитирането на текст от особената част на НК, а именно чл. 325, ал. 1, не отговаря на редица релевантни въпроси – кога и по какъв повод е извършено евентуалното престъпление по цитирания текст и какви са фактите, установяващи съразмерността му, за да извърши съдът служебно дължимата преценка за наличие на данни за извършено престъпление от задържаното лице, като материалноправно основание по чл. 72, ал. 1, т. 1 ЗМВР за законността на задържането.

Посочването на номер на ДП в мотивната част на оспорената заповед не преодолява липсата на изложени фактически основания за упражняване на компетентността. Мотивите на индивидуалния административен акт следва да се съдържат в него или в нарочен документ, съпътстващ неговото издаване, но това може да стане само след изричното препращане към този документ и след предоставяне на възможност на лицето да се запознае с него. В този смисъл е и Тълкувателно решение № 16 от 31.07.1975 г. на ОСГК на ВС. В случая не са налице данни задържаното лице да е запознато с писмените документи, съдържащи се в цитираното ДП, нито с каквито и да било други документи във връзка със задържането.

Заповедта се явява немотивирана и издадена при липса на посоченото в нея фактическо основание и по отношение на второто основание за задържане – чл. 72, ал. 1, т. 4 ЗМВР, тъй като не става ясно каква е била причината да се пристъпи към установяване на самоличността на лицето и по какъв начин и кога е установена същата, доколкото в заповедта не се съдържа описание на фактическите обстоятелства относно тези правнорелевантни факти. При липсата на установени в административната преписка данни за начин на установяване на самоличността на лицето по изброените способи в чл. 70, ал. 2 ЗМВР – чрез документ за самоличност,

посредством сведения на граждани с установена самоличност, които познават лицето, или по друг начин, годен за събиране на достоверни данни, настоящият състав на съда намира, че не са били налице материалноправните предпоставки за издаване на оспорената заповед.

Константна е съдебната практика, че излагането на несъответни и ирелевантни мотиви, като фактическо основание за издаването на административния акт, следва да бъде приравнено на липса на изискуемите от закона мотиви за обосноваване наличието на материалноправни предпоставки за упражняване на предоставената от закона компетентност и съответно води до нарушаване на императивното изискване за съдържание на акта по чл. 59, ал. 2, т. 4 АПК.

За обосноваване на правото на органа да упражни предоставеното му правомощие в рамките на неговата дискреционна власт и за осигуряване възможност на адресата на акта да защити правата си е следвало в заповедта за задържане по чл. 72, ал. 1, т. 1 и т. 4 ЗМВР да са описани конкретни фактически обстоятелства, обуславящи издаването ѝ в приложените от полицейския орган хипотези. Не е достатъчно заповедта за задържане да съдържа само позоваване на приложимите правни норми, респ. цитиране на текст от НК, без посочване на специфични обстоятелства или действия/бездействие на задържаното лице, релевиращи наличието на фактически основания за задържането. Както трайно ЕСПЧ приема, при липсата на конкретна фактическа обстановка на необходимостта от задържането, то се явява несъвместимо с принципа за защита на лицата от произвол. В случая, в заповедта липсват обективирани каквито и да било факти и обстоятелства, релевиращи наличието на конкретни обективни данни, сочещи, че лицето спрямо което е постановено задържането по чл. 72, ал. 1, т. 1 и т. 4 ЗМВР, е извършило действия в нарушение на установения ред, които могат да се квалифицират като нарушение, както и че са правени опити от страна на полицейските органи за установяване на самоличността му чрез всички способи, визирани в чл. 70, ал. 2 ЗМВР. В допълнение към това, на задържаното лице не е предоставена „незабавно“ информация относно задържането и с подробностите, необходими, за да се гарантира справедливостта на производството и ефективното упражняване на правото на защита, а именно описание на релевантните факти, известни на компетентните органи, сред които времето и мястото на настъпване на фактите, формата на конкретното участие на лицето в предполагаемото престъпление и дадената неокончателна правна квалификация, която по своя обем да е достатъчна, така че да бъде реализирана възможността лицето ефективно да оспори законосъобразността на задържането си.

Не на последно място следва да се отбележи, че задържането за срок до 24 часа по чл. 72 ЗМВР представлява принудителна административна мярка и като всяка принудителна административна мярка налага неблагоприятни последици за адресата с цел постигане на правноопределен резултат. Мярката по чл. 72 ЗМВР, в зависимост от конкретния случай, би могла да има превантивен или преустановителен характер. В случая приложената принудителна административна мярка, освен фактически необоснована, се явява и несъответна на целта на закона. Нарушен е и един от основните принципи на административния процес, а именно принципът за съразмерност по чл. 6 АПК. Съгласно разпоредбата на чл. 6, ал. 2 АПК, административният акт и неговото изпълнение не могат да засягат права и законни интереси в по-голяма степен от най-необходимото за целта, за която актът се издава. В контекста на принципа по чл. 6, ал. 2 АПК прилагането на принудителна

административна мярка по чл. 72, ал. 1 от ЗМВР следва да е оправдано от гледна точка на съразмерността на налаганото ограничение с необходимостта за постигането на законовата цел. В конкретния случай нито е обосновано, нито е доказано, че за постигането на законова цел е било необходимо задържането за срок от 24 часа.

По тези доводи касационната инстанция приема, че СРС е постановил неправилно съдебно решение, което следва да бъде отменено и вместо него да се постанови друго, с което да се отмени заповед за задържане на лице с рег. № 225зз-364/08.04.2022 г.

По изложените съображения и на основание чл. 222, ал. 1 АПК, Административен съд София – град, IX касационен състав,

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение от 10.05.2023 г., постановено по НАХД № 15477/2022 г. на Софийски районен съд, Наказателно отделение, 132 състав, и вместо него **ПОСТАНОВЯВА:**

ОТМЕНЯ заповед за задържане на лице с рег. № 225зз-364/08.04.2022 г., издадена от полицейски орган при I РУ-СДВР.

РЕШЕНИЕТО е окончателно и не подлежи на обжалване и протест.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.